

# DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ V PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH

## LEKCE 11 · LICENCOVÁNÍ DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

**JUDr. Ján Matejka, Ph.D.**

CEVRO Univerzita · 60 minut (úvodní situace, výklad, diskuse) · právní stav k 28. 9. 2026

28 | 9 | 2026

# CÍLE LEKCE: OD PRÁVA K LICENCI

## Po této lekci dokážete

- **Rozlišit** převod práva, licenci, podlicenci, postoupení licence a výkon majetkových práv ze zákona (§ 2358–2365 OZ; § 58 odst. 1 AZ)
- **Určit**, kdo může licencovat zaměstnanecký výsledek – dílo, software, vynález, vzor, známku – a kdy je třeba svolení tvůrce nebo spolumajitele
- **Sestavit** licenční smlouvu: forma, výhradnost, rozsah, odměna, zápis do rejstříku, výpověď (§ 2358–2376 OZ; § 14 ZV; § 18 ZOZ; § 32 ZPV)
- **Posoudit** rizika: veřejné licence v kódu zaměstnanců, soutěžní meze licenčních doložek (nařízení (EU) 2026/877), nároky tvůrců na podíl z licenčních výnosů

Dnes neřešíme kolektivní správu práv, daně z licenčních příjmů ani oceňování nehmotného majetku.

# ÚVODNÍ SITUACE: LICENCE NA „VŠECHNO“

## Softwarová firma a její technologie (modelová situace)

- **Výrobce chytrých hodinek** chce „výhradní celosvětovou licenci na veškerou technologii“ firmy – aplikaci, senzorovou kalibraci a kompresi tras, ikony, fotografie tras i značku
- **Stav práv:** kód a ikony vytvořili zaměstnanci · užitný vzor na kalibraci má firma společně s externím spolupůvodcem · fotografie dodal fotograf na smlouvu o dílo · aplikace obsahuje modul pod GPL · evropská patentová přihláška (komprese) a přihláška známky znějí na firmu
- **Jednatel:** „Všechno vzniklo u nás, podepíšeme to zítra.“ Původci se ptají na podíl z licenčních poplatků; grafik a fotograf, zda se jich někdo zeptá

**Co z toho může firma licencovat hned a sama? (a) vše – vzniklo to ve firmě a za její peníze · (b) jen část – podle toho, kdo má u které položky právo · (c) nic – ke všemu je třeba souhlas tvůrců. Hlasujte; vrátíme se k tomu na konci.**

# PŘEVOD, LICENCE A VÝKON PRÁV ZE ZÁKONA

## PŘEVOD PRÁVA

### právo **mění majitele**

- patent, užitný a průmyslový vzor, známka: písemně a se zápisem (§ 15 ZV; § 30 ZPV; § 15 ZOZ)
- **autorská práva převést nelze** (§ 26 odst. 1, § 11 odst. 4 AZ)

## LICENCE

- právo **zůstává poskytovateli**; nabyvatel je smí vykonávat v ujednaném rozsahu (§ 2358 odst. 1 OZ)
- autor jen strpí zásah do práva dílo užit (§ 12 odst. 2 AZ)
  - výhradní nebo nevýhradní

## VÝKON PRÁV ZE ZÁKONA

- zaměstnavatel vykonává majetková práva autora **svým jménem a na svůj účet** – včetně udělování licencí (§ 58 odst. 1 AZ; L4)
- vynález a vzor: právo na zaměstnavatele **přechází** (L6, L8)

Podlicence a postoupení licence: snímek 6 · postoupení práva výkonu zaměstnavatelem (§ 58 odst. 1 AZ): L4. Pracovněprávní otázka je vždy stejná: má firma právo samo, jeho výkon ze zákona, nebo jen licenci – a od koho?

# LICENČNÍ SMLOUVA V OBČANSKÉM ZÁKONÍKU

| Otázka              | Pravidlo                                                                                                                                                                        | Pramen                    | Důsledek pro praxi                                                  |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| Co je licence       | Oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví v ujednaném rozsahu; nabyvatel platí odměnu, není-li ujednáno jinak                                                              | § 2358 odst. 1 OZ         | Právo zůstává poskytovateli – licence není převod                   |
| Forma a zápis       | <b>Písemně:</b> výhradní licence a licence zapisovaná do veřejného seznamu<br>· u zapsaných průmyslových práv účinnost vůči třetím osobám <b>zápisem</b> (podle práv: snímek 9) | § 2358 odst. 2–3 OZ       | Bez zápisu platí mezi stranami; nevýhradní licence k dílu i ústně   |
| Využití a udržování | Nabyvatel licenci využít nemusí, ledaže trvání práva závisí na jeho výkonu; <b>u díla naopak musí</b> , není-li ujednáno jinak · poskytovatel právo udržuje                     | § 2359; § 2372 odst. 2 OZ | Užívání známky nabyvatelem se počítá vlastníkově (§ 13 odst. 3 ZOZ) |
| Podklady a utajení  | Poskytovatel předá podklady; nabyvatel je utají a po zániku licence vrátí<br>· <b>zaměstnanec není třetí osobou, byl-li zavázán k mlčenlivosti</b>                              | § 2367–2368 OZ            | Know-how jen zaměstnancům s doložkou mlčenlivosti                   |
| Ohrožení licence    | Nabyvatel oznámí ohrožení či porušení; poskytovatel poskytne součinnost k právní ochraně                                                                                        | § 2369 OZ                 | Sjednat, kdo porušení žaluje                                        |
| Výpověď             | Smlouva na dobu neurčitou: výpověď účinná <b>uplynutím jednoho roku</b> od konce měsíce, v němž došla druhé straně                                                              | § 2370 OZ                 | Sjednat dobu určitou nebo vlastní výpovědní dobu                    |

Zvláštní pravidla: licence k dílu § 2371–2383, nakladatelská licence § 2384–2386, práva související a databáze § 2387–2389 OZ.

# VÝHRADNOST, PODLICENCE A POSTOUPENÍ

## VÝHRADNÍ (§ 2360)

- poskytovatel nesmí tutéž licenci dát třetí osobě
- **sám se výkonu práva zdrží**, není-li výslovně ujednán opak
- pozdější licence bez písemného souhlasu nabyvatele **nevznikne**; dřívější nevýhradní zůstává (NS 27 Cdo 754/2020 – L4)  
→ ptát se na všechny dřívější licence

## NEVÝHRADNÍ (§ 2361–2362)

- poskytovatel právo vykonává dál a může licencovat dalším osobám
- **není-li výhradnost ujednána výslovně, platí nevýhradní licence**
- opačná domněnka jen u nakladatelské licence (§ 2384 odst. 2)

## PODLICENCE (§ 2363)

- nabyvatel poskytne oprávnění třetí osobě **jen bylo-li to ujednáno**
- výrobní závody, distributoři, cloudové služby
- u děl: o užití z podlicence informuje autora na žádost nabyvatele licence; chybějící údaje si vyžádá od nabyvatele podlicence (§ 2374a odst. 3)

## POSTOUPENÍ (§ 2364–2365)

- jen s **písemným souhlasem** poskytovatele; oznámit osobu postupníka
- převod závodu nabyvatele: souhlas jen bylo-li to zvlášť ujednáno
- postoupení práva výkonu u zaměstnaneckého díla: svolení autora (L4)

**Výhradní licence není převod:** právo, jeho udržování i poplatky zůstávají poskytovateli (§ 2359 odst. 2). Kdo žaluje porušení: tabulka na snímku 9.

# ODMĚNA, VYÚČTOVÁNÍ A KONTROLA

## Každá licence (§ 2366 OZ)

- Odměna „není-li ujednáno jinak“ (§ 2358 odst. 1) · bez určení výše je smlouva platná, plyne-li z jednání vůle uzavřít ji úplatně – pak **odměna obvyklá** –, nebo je-li výslovně bezúplatná · odměna z výnosů: **kontrola účetních záznamů** a vyúčtování alespoň jednou ročně

## Autorská díla navíc (§ 2374–2374a OZ; směrnice (EU) 2019/790 čl. 18–20)

- Kritéria: účel licence, způsob užití, tvůrčí příspěvek, rozsah; pevná částka jen v odůvodněných případech · **dodatečná odměna** při zřejmém nepoměru k výnosům – nelze ji vyloučit ani se jí vzdát; výši určí soud · **informace o užití** u úplatné licence alespoň jednou ročně; k podlicenci snímek 6

## Výjimky

- Počítačové programy (§ 66 odst. 7 AZ; L5) · výrobci záznamů a pořizovatelé databází (§ 2388–2389 OZ)

# LICENCE K DÍLU: ZVLÁŠTNÍ PRAVIDLA

## Rozsah (§ 2372, § 2376 OZ)

- Jen způsoby užití **známé v době uzavření smlouvy** · omezení způsobem, množstvím, místem a časem · mlčí-li smlouva: rozsah nutný k dosažení **účelu smlouvy**; jinak území ČR, doba obvyklá – nejdéle 1 rok, množství obvyklé

## Uzavření (§ 2373)

- Návrh i vůči neurčitému počtu osob · obsah odkazem na veřejně dostupné licenční podmínky · přijetí úkonem bez vyrozumění navrhovatele → základ veřejných licencí

## Zásahy do díla (§ 2375)

- Označení autora měnit jen bylo-li to ujednáno · dílo a jeho název rovněž, ledaže lze svolení autora spravedlivě očekávat a autor si je nevyhradil

## Ukončení a nástupnictví (§ 2378–2383)

- Nečinnost nabyvatele **výhradní** licence: po výzvě, nejdříve po 2 letech – odstoupení, omezení licence nebo ukončení výhradnosti · změna přesvědčení autora u nezveřejněného díla (s náhradou škody) · licence přechází na právního nástupce nabyvatele, nevyloučí-li to smlouva

U zaměstnaneckého díla vykonává práva zaměstnavatel ze zákona (§ 58 AZ); tato pravidla míří na licence, které poskytuje autor sám – externista nebo zaměstnanec u díla mimo pracovní povinnosti.

# PRŮMYSLOVÁ PRÁVA: FORMA, ZÁPIS, ŽALOBA

| Předmět                            | Forma a rozsah licence                                                                                                                               | Zápis a účinky                                                                                                     | Kdo žaluje porušení                                                                                                   |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Patent, užitný vzor (ČR)</b>    | <b>Písemně</b> (§ 14 odst. 1 ZV; § 21 odst. 2 zák. č. 478/1992 Sb.)                                                                                  | Účinnost vůči třetím osobám zápisem do rejstříku (§ 14 odst. 2 ZV)                                                 | Majitel; nabyvatel licence se souhlasem majitele, bez něj po 1 měsíci nečinnosti (§ 2 zák. č. 221/2006 Sb.)           |
| <b>Evropská přihláška a patent</b> | Přihlášku lze licencovat pro celé území určených států nebo jeho část (čl. 73 EPC) · jednotný patent i pro část území (čl. 3 odst. 2 nař. 1257/2012) | Evropský patentový rejstřík – výhradní licence a podlicence zvláště (pravidla 23–24); po udělení národní rejstříky | Podle práva státu ochrany; u jednotného patentu Jednotný patentový soud (L9)                                          |
| <b>Průmyslový vzor (ČR / EU)</b>   | Výlučná nebo nevýlučná (§ 32 ZPV) · EU: pro celou Unii nebo její část (čl. 36 nař. 2026/715)                                                         | Zápisem (§ 32 odst. 3 ZPV; čl. 38 odst. 1)                                                                         | EU: nabyvatel se souhlasem majitele, výlučný po marné výzvě – <b>i bez zápisu licence</b> (Thomas Philipps, C-419/15) |
| <b>Ochranná známka (ČR / EU)</b>   | Pro všechny nebo některé výrobky a služby; i k přihlášce (§ 18 odst. 1, 8 ZOZ) · EU: i pro část Unie (čl. 25, 28 nař. 2017/1001)                     | Zápisem (§ 18 odst. 4 ZOZ; čl. 27) · překročení mezí licence = porušení známky (§ 18 odst. 2)                      | ČR: § 2 zák. č. 221/2006 Sb. · EU: čl. 25 odst. 3–4 – <b>i bez zápisu licence</b> (Hassan, C-163/15)                  |
| <b>Autorské dílo (srovnání)</b>    | Písemně jen výhradní licence (§ 2358 odst. 2 OZ); rozsah podle účelu (§ 2376)                                                                        | Rejstřík neexistuje                                                                                                | Výhradní nabyvatel licence <b>namísto autora</b> (§ 41 AZ)                                                            |

Zápis není podmínkou platnosti licence; chrání nabyvatele před třetími osobami. „Výhradní“ (OZ) a „výlučná“ (ZPV, předpisy EU) označují týž pojem. Náhrada: na návrh paušál nejméně ve výši dvojnásobku obvyklého licenčního poplatku (§ 5 odst. 2 zák. č. 221/2006 Sb.).

# KDO LICENCUJE VÝSLEDEK ZAMĚŠTNANCE

| Výsledek                                    | Kdo licenci uděluje                                                                                                                 | Svolení tvůrce                                                                      | Pozor                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Zaměstnanecké dílo (§ 58 AZ)</b>         | <b>Zaměstnavatel</b> jako vykonavatel majetkových práv (L4)                                                                         | K licenci ne; <b>ano k postoupení práva výkonu</b> (ne při převodu závodu)          | Osobnostní práva, dodatečná odměna a právo autora na licenci při nevyužívání díla (L4)                                                                                       |
| <b>Software, databáze (§ 58 odst. 7 AZ)</b> | Zaměstnavatel; u díla na objednávku objednatel                                                                                      | Ne                                                                                  | Dodatečná odměna jen při ujednání; pravidla OZ o dodatečné odměně a o informacích o užití se u programů nepoužijí (L5)                                                       |
| <b>Vynález, užitný a průmyslový vzor</b>    | Zaměstnavatel, na něhož právo přešlo a který je <b>včas uplatnil</b> – jako majitel patentu či vzoru (§ 9, § 11 ZV; § 13, § 32 ZPV) | Ne                                                                                  | Spolumajitelé: souhlas všech (§ 16 odst. 3 ZV; § 33 odst. 3 ZPV) · licenční výnos je „jiným uplatněním“ → dodatečné vypořádání s původcem (§ 9 odst. 4 ZV; § 13 odst. 4 ZPV) |
| <b>Ochranná známka</b>                      | Zapsaný vlastník (§ 18 ZOZ)                                                                                                         | — (právo bez tvůrce)                                                                | Logo jako dílo: vlastník známky musí mít i práva k dílu (L7)                                                                                                                 |
| <b>Dílo externisty (§ 61 AZ)</b>            | <b>Autor</b> ; objednatel má bez licenční smlouvy jen nevýhradní licenci nutnou k účelu smlouvy o dílo                              | Podlicence jen při ujednání, nebo vyžaduje-li ji účel smlouvy (NS 27 Cdo 2857/2019) | Účel zpravidla prokazuje objednatel; jistotu dává písemná licence s podlicencí a územím                                                                                      |
| <b>Know-how, obchodní tajemství</b>         | Vlastník tajemství – zaměstnavatel (§ 504 OZ)                                                                                       | —                                                                                   | Smlouvou; mlčenlivost zaměstnanců nabyvatele (§ 2368 odst. 1 OZ)                                                                                                             |
| <b>Volný výsledek zaměstnance</b>           | <b>Zaměstnanec</b> – dílo mimo pracovní povinnosti; vynález bez uplatnění (§ 9 odst. 3 ZV)                                          | Zaměstnavatel potřebuje licenci                                                     | Shodná výdělečná činnost jen s písemným souhlasem (§ 304 ZP)                                                                                                                 |

# OTEVŘENÝ SOFTWARE V PRACOVNÍM POMĚRU

## Dovnitř: zaměstnanec vkládá cizí kód

- Licence vzniká užitím (§ 2373 OZ) – podmínky váží **firmu**, která produkt šíří
- Copyleft (typy licencí: L5): při šíření celé dílo pod GPL a zdrojový kód → konec výhradních licencí a utajení
- Porušení licenční podmínky je porušením práva duševního vlastnictví (IT Development, C-666/18); navenek odpovídá firma, regres vůči zaměstnanci v mezích zákoníku práce (L5)

## Ven: zaměstnanec zveřejňuje kód

- Práva vykonává zaměstnavatel (§ 58 odst. 1 AZ)  
→ zaměstnanec **svým jménem licenci udělit nemůže**
- Jedná-li za firmu: zaváže ji, byl-li tou činností pověřen – i při překročení oprávnění, ledaže o něm nabyvatel věděl nebo vědět musel (§ 430–431 OZ)
- Zveřejnění ničí obchodní tajemství (§ 504 OZ) a novost řešení před přihláškou (L8)
- Příspěvky do cizích projektů v pracovní době jen s pověřením · vlastní projekt ve volném čase: hranice § 58 AZ a § 304 ZP
- Doporučení: politika otevřeného softwaru (L5) a pravidlo pro uvolnění vlastního kódu

# SOUTĚŽNÍ MEZE: NAŘÍZENÍ (EU) 2026/877

## Zákaz a bloková výjimka

- Dohody narušující soutěž jsou zakázané a neplatné (čl. 101 SFEU; § 3 odst. 1 ZOHS) · licence k technologiím kryje **nařízení Komise (EU) 2026/877** – od 1. 5. 2026 do 30. 4. 2038, nahradilo č. 316/2014; starší dohody kryty do 30. 4. 2027 · vnitrostátní dohody obdobně (§ 4 odst. 1 ZOHS)

## Podmínky (čl. 1–3)

- Technologická práva: know-how, patenty, užité a průmyslové vzory, topografie, autorská práva k softwaru – známky a jiná díla jen jako doplněk · podíl na trhu: konkurenti společně do 20 %, podniky, které si nekonkurují, každý do 30 %

## Tvrdá omezení – výjimku ztrácí celá dohoda (čl. 4)

- Mezi konkurenty: určování cen pro třetí strany, omezení výroby, rozdělení trhů nebo zákazníků, omezení nabyvatele ve využívání vlastní technologie, omezení výzkumu a vývoje kterékoli strany (ledaže je nezbytné k ochraně know-how) · mezi nekonkurenty: ceny (maximální a doporučené lze) a pasivní prodej

## Vyloučená omezení – výjimku ztrácí jen doložka (čl. 5)

- **Výhradní zpětná licence nebo převod zlepšení** nabyvatele · **závazek nenapadat platnost práv** – u výhradní licence lze sjednat ukončení smlouvy

Doložka o zlepšeních předpokládá, že nabyvatel má práva od vlastních zaměstnanců řádně nabytá (§ 9 ZV).

# CO ZAVÉST A SJEDNAT: LICENČNÍ POLITIKA

## Zaměstnavatel

- **Registr práv a licencí:** co firma vlastní, co vykonává, co má jen v licenci – s tvůrci, daty uplatnění a zápisy
- **Pracovní smlouvy a dohody:** svolení k postoupení práva výkonu (§ 58 odst. 1 AZ); zákaz udělovat a přijímat licence bez pověření; pravidla pro otevřený software
- **Externisté:** písemná licence s rozsahem, územím, podlicencí a postoupením – nespoléhat na § 61 AZ
- **Směrnice o odměnách:** podíl původců na licenčních výnosech; pravidelný přezkum
- **Vzorová licenční smlouva:** předmět, výhradnost a vlastní užití, podlicence, odměna a kontrola, zápis, zlepšení, ukončení

## Zaměstnanec / tvůrce

- Vědět, zda výsledek patří firmě, nebo jemu – a neudělovat licence k cizímu
- Otevřený kód vkládat jen podle firemních pravidel; licence evidovat
- U vynálezu a vzoru sledovat licenční výnosy – nárok na dodatečné vypořádání
- Dílo vytvořené mimo pracovní povinnosti licencovat písemně a za odměnu
- Vzory doložek – v poznámkách

# DISKUSE: ZPĚT K LICENCI NA „VŠECHNO“

## Co může firma licencovat hned a sama?

- Hlasujte znovu – změnil se váš názor po výkladu § 58 a § 61 AZ, § 16 ZV a podmínek GPL?
- Klíčové otázky: kdo právo má nebo vykonává · v jakém rozsahu · co z výnosů náleží tvůrcům
- Varianta: zájemce nechce licenci, chce „všechna práva koupit“ – co lze převést a co ne?
- Řešení a argumentace v poznámkách

**Samostudium:** MYŠKA 2014 – veřejné licence · SRSTKA 2019 · JAKL 2017

**Příště – lekce 12:** shrnutí lekcí 1–11; jedna sporná otázka k diskusi